

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Onderzoek en
Wetenschapsbeleid**

Van

Deze nota wordt met een Kamerbrief meegestuurd: **Ja**

nota

Brief voorstel uitwerking middelen Fonds onderzoek en
wetenschap

Datum

27 mei 2026

Referentie

63787185

Bijlagen

-

Binnen OCW afgestemd

WJZ

Interdepartementaal

afgestemd

Aanleiding

In uw beleidsbrief OCW van 24 april hebt u toegezegd om voor het komende zomerreces (3 juli) een tweede brief met de uitgewerkte plannen voor de investeringen in onderzoek en wetenschap aan de Tweede Kamer te sturen. Om de MR van 3 juli te halen ontvangt u nu deze nota. Bijgaand ontvangt u het voorstel voor deze tweede brief met uitgewerkte plannen. In deze nota leggen we u de belangrijkste punten en afwegingen uit deze brief voor. De brief is ambtelijk interdepartementaal en met het veld afgestemd. De laatste afstemming met de IRF vindt parallel plaats.

Gevraagd besluit

U wordt gevraagd om uw opmerkingen op de bijgaande conceptbrief mee te geven.

Kernpunten

- In uw beleidsbrief OCW hebt u voor het beleidsterrein onderzoek en wetenschap een verdeling van de coalitieakkoordmiddelen uiteengezet.
- U hebt de structurele middelen (€ 428 miljoen) verdeeld over de vier thema's (1) onderzoeksinfrastructuur, (2) praktijkgericht onderzoek, (3) Europese samenwerking en (4) sectorplannen.
- Daarnaast hebt u incidentele middelen aangekondigd voor supercomputing, Einstein Telescoop, veiligheid en weerbaarheid, werkdrukmiddelen en NWO-lumpsum.
- U hebt toegezegd in het commissiedebat van 2 april om een tweede brief te sturen met de nadere uitwerking van deze middelen en instrumenten op bovengenoemde vier thema's. U besteedt in een aparte alinea aandacht aan valorisatie vanwege het belang.

Toelichting

De kern van de uitwerking is samengevat in een tabel onderaan deze nota en is als volgt:

Inleiding

- Onderzoek is van belang voor de samenleving.
- Het kabinet zet met de nieuwe investeringen een stap richting de Lissabondoelstelling en vindt continuïteit en stabiliteit belangrijk.
- Het kabinet wil internationaal concurrerend zijn. Hiervoor zijn deze investeringen en de regionale en internationale verbinding noodzakelijk.
- Wetenschap staat in verbinding met overheden, bedrijfsleven en maatschappij en speelt zich af in kennisnetwerken (ecosystemen).
- Ook de investeringen van EZK en DEF versterken deze kennisnetwerken.

- Om de eerdere bezuiniging op stimuleringsbeurzen terug te draaien, investeert u tot en met 2031 cumulatief € 378 miljoen in de eerste geldstroom van universiteiten om te gebruiken voor het reduceren van de werkdruk. De stimuleringsbeurzen keren niet terug.
- U investeert tot en met 2031 cumulatief € 50 miljoen in de reguliere bekostiging van NWO om een andere tijdelijke bezuiniging op onder andere de Open Competitie, onderzoeksinfrastructuur en Europese Partnerschappen terug te draaien.
- Met de amendementen Eerdmans c.s. en Bontenbal c.s. zijn al eerder een deel van de bezuinigingen van het kabinet-Schoof op onderzoek en wetenschap ongedaan gemaakt.

Sectorplannen

- Het coalitieakkoord beschrijft de ambitie voor meer samenwerking en specialisatie door universiteiten en minder concurrentie. Sectorplannen zijn een geschikt instrument om dit te bereiken.
- Het initiatief voor het opstellen van sectorplannen ligt bij de universiteiten. U roept hen op om hierbij ook aansluiting bij andere kennisinstellingen te zoeken. Samenwerking vindt plaats op campussen. EZK investeert € 100 miljoen in innovatieve regionale campussen, waarover de Tweede Kamer met Prinsjesdag wordt geïnformeerd.
- Het kabinet investeert structureel € 132 miljoen in de sectorplannen.
- U doet op het beproefde instrument vier belangrijke aanscherpingen:
 1. U hebt de universiteiten gevraagd om zich bij de scherpe keuzes voor dit onderzoek op (middel)lange termijn te richten op onze toekomstige welvaart en vestigingsklimaat. Het gaat hierbij om een bijdrage aan de domeinen die dit kabinet als cruciaal ziet: digitalisering en AI, veiligheid en weerbaarheid, energie- en klimaattechnologie, en *life sciences* en biotechnologie. UNL vindt toekomstige welvaart een acceptabel uitgangspunt, maar vindt het noemen van de vier domeinen beperkend.
 2. Voor de beoordeling van de plannen worden aan de bestaande sectorplancommissie leden toegevoegd met expertise op de prioriteitsdomeinen van het kabinet.
 3. U richt de monitoring lichter in zodat de administratieve lasten voor universiteiten worden verminderd.
 4. U benadrukt dat de sectorplannen moeten aansluiten op de instellingsplannen van de universiteiten. Hierover stemmen decanen en colleges van bestuur goed af, waarbij zij ook de medezeggenschap betrekken. U houdt ook vast aan het uitgangspunt dat de middelen die binnen de sectorplannen besteed worden aan personeel grotendeels worden ingezet

voor vaste contracten. Met 'grotendeels' blijft er ruimte om het exacte aantal en aandeel vaste contracten te bepalen. De universiteiten wensen echter meer vrijheid in de besteding van de middelen, omdat zij vinden dat individuele instellingen zelf beter zicht hebben op de huidige en gewenste hoeveelheid vaste contracten binnen een domein en of zij bij de uitvoering van de sectorplannen vooral behoefte hebben aan vaste of flexibele contracten. We adviseren u hier niet in mee te gaan, omdat vaste contracten belangrijk zijn voor het oplossen van knelpunten in de onderzoekscultuur en voor het aantrekkelijker maken van Nederland als onderzoeksland.

- Zoals eerder met u besproken is voor de sectorplannen en de uitvoering ervan een wijziging van de WHW nodig.
- Een nadere invulling van de sectorplannen legt u vast in een kader dat u dit najaar met de Tweede Kamer deelt.
- De afgelopen week hebt u nog een aantal overleggen gevoerd waarin accenten voor de uitwerking zijn benoemd die zo goed mogelijk in deze conceptbrief zijn verwerkt.

Europese samenwerking

- Europese samenwerking is van cruciaal belang, concludeert ook Draghi.
- Er komt een nieuw EU-kaderprogramma voor onderzoek en innovatie Horizon Europe 2028-2034 met een fors verhoogd voorgesteld budget van € 175 miljard.
- Nederland neemt succesvol deel aan Horizon Europe (2021-2027) en heeft al € 5 miljard opgehaald aan Europees subsidiegeld. Nederland is netto-ontvanger als het gaat om dit onderzoeks- en innovatiegeld uit Europa. Elke euro die Nederland tot nu toe investeert, komt bijna twee keer terug.
- Nederland zet in op behoud van excellentie en impact als belangrijkste selectiecriteria voor Horizon Europe (2028-2034), zodat Nederland ook in het volgende kaderprogramma succesvol deelneemt.
- De subsidieregeling Matching Horizon Europe faciliteert de toegang tot Horizon Europe voor Nederlandse publiek gefinancierde kennisinstellingen. Daarom maakt het kabinet het budget voor deze regeling structureel (€ 80 miljoen).
- Daarnaast maakt het kabinet de cofinanciering van Europese partnerschappen structureel (€ 47 miljoen), waarbij nationaal O&I budget wordt ingezet voor grootschalige Europese samenwerking op prioritaire thema's. Een deel hiervan (€ 13 miljoen) wordt ingezet via NWO, een ander deel loopt (net als nu) via de EZK-begroting.

Onderzoeksinfrastructuur

- Onderzoeksinfrastructuur is van belang voor de volle breedte van de wetenschap.
- Het belang en de complexiteit van onderzoeksinfrastructuur is in de afgelopen vijftien jaar sterk toegenomen. Uw rol in het stelsel voor onderzoeksinfrastructuur heeft zich de afgelopen vijftien jaar ontwikkeld naar het coördineren van samenwerkingen van strategisch (inter)nationaal belang. U kondigt aan zich door de AWTI te laten adviseren over onderzoeksinfrastructuur.
- Tegelijkertijd zijn er urgente onderdelen die vragen om investeringen op korte termijn.
- In de Beleidsbrief OCW is een investering voorgesteld voor onderzoeksinfrastructuur: voor de jaren 2027-2031 € 31 miljoen per jaar en vanaf 2032 structureel € 54 miljoen per jaar.
- Daarnaast is er structureel € 30 miljoen aangekondigd voor toegepaste onderzoeksinfrastructuur. Dit loopt via de EZK-begroting.
- U verdeelt de OCW-middelen structureel als volgt:
 - Square Kilometre Array Observatory (SKAO): € 8,7 miljoen voor het continueren van het Nederlandse lidmaatschap van SKAO. Het alternatief hiervoor is om uit SKAO stappen. Dit heeft negatieve gevolgen voor de internationale positie van de Nederlandse wetenschap en voor de wetenschap zelf. Bovendien is SKAO van grote waarde voor de regio Drenthe, omdat ASTRON daar gehuisvest is. De onderzoekers die bij ASTRON werken, kunnen hun onderzoek niet doen zonder gebruik te maken van SKAO.
 - Lidmaatschap Einstein Telescope (ET): om aan het einde van dit jaar een stevig ET-locatievoorstel in te kunnen dienen, moet we het Nederlandse commitment organiseren. We schatten in op basis van andere infrastructuren dat het Nederlandse lidmaatschap structureel € 10 miljoen zal kosten.
 - Infrastructuur via NWO: € 35,3 miljoen. NWO ontvangt dit bedrag ontschot en besteedt dit naar eigen inzicht met hun kennis van het veld, maar een gedeeltelijke onderverdeling is al voorzien op basis van lopende gesprekken. Dit zal onder andere besteed worden aan het sparen voor toekomstige nationale supercomputers (€ 10 miljoen), lidmaatschappen (€ 10 miljoen), digitale onderzoeksinfrastructuur (als onderdeel van de reactie op het rapport *Reken er maar (niet meer) op*) en de exploitatie van het Einstein Telescope Low Frequency Center (ET-LFC) (€ 2 miljoen).
- Zie voor de verdeling van deze middelen over de jaren 2027-2031 de tabel op de laatste pagina.
- Daarnaast zijn er in de beleidsbrief incidentele middelen aangekondigd.
 - Supercomputing: € 185 miljoen voor de opvolger van de nationale supercomputer. Om nationale supercomputing structureel te borgen,

- hebben NWO, UNL en andere kennisinstellingen die lid zijn van SURF het initiatief genomen om hun huidige spaarbijdrage te verdubbelen naar € 24 miljoen. Deze partijen zijn verantwoordelijk voor het financieren van de opvolger van de opvolger.
- ET-LFC: dit betreft een investering van € 25 miljoen in het ET-LFC en zal via NWO-Nikhef lopen. De structurele exploitatie hiervan zal in ieder geval voorlopig via NWO lopen, maar hangt ook samen met het ET-locatiebesluit.
 - Voor deze onderverdeling van € 54 miljoen voor onderzoeksinfrastructuur is een prioritering gemaakt op basis van urgentie gezien de beperkte middelen. Dat betekent dus ook dat er dingen niet kunnen:
 - Koninklijke Bibliotheek (KB): uit een eerder onafhankelijk rapport is gebleken dat de KB structureel een tekort van ongeveer € 18 miljoen heeft voor de digitale taken. De KB krijgt financiering vanuit OWB voor de wetenschappelijke taken, zoals het onderhouden van een representatieve collectie, wat een infrastructuur is voor (met name) SSH-wetenschappers. De collectie van de KB is in toenemende mate digitaal en het aantal publicaties neemt exponentieel toe, waardoor er financiële tekorten ontstaan. We adviseren u om in te zetten op taakvermindering van de KB, waardoor de taken van de KB binnen het budget gaan passen. De KB inventariseert op dit moment hoe de taken passend gemaakt kunnen worden op de bestaande begroting en wat de gevolgen daarvan zijn.
 - CERN: CERN is voornemens om een nieuwe, grotere deeltjesversneller te bouwen, de Future Circular Collider (FCC). Nederland is lid van CERN, stemt daarom mee over de toekomst van de FCC. Indien er een meerderheidsbesluit is voor de bouw, betaalt Nederland alsnog mee aan de bouw. We adviseren u dit niet nu te dekken, maar op een later moment, omdat de kosten hiervoor nog niet bekend zijn.

Praktijkgericht onderzoek

- Praktijkgericht onderzoek is onderzoek naar vragen vanuit de maatschappij en is van groot belang voor de regio.
- U gaat in op het Professioneel Doctoraat (PD).
- Het kabinet investeert structureel € 68 miljoen in praktijkgericht onderzoek aan hogescholen.
 - U houdt de huidige verdeling van de middelen over de geldstromen in stand tot en met in ieder geval 2031. Op een later moment bezieet u of deze verdeling nog passend is. Dat betekent voor nu dat u € 46 miljoen besteedt aan de vaste bekostiging van hogescholen en € 22 miljoen besteedt via het regieorgaan SIA.

Onderzoek aan mbo-instellingen

- Uw voorstel is om € 17 miljoen structureel te investeren voor de opbouw en uitbouw van practoraten aan mbo-instellingen. U kondigt een brief van de directie MBO aan.

Kennisveiligheid en middelen voor veiligheidsmaatregelen

- U licht toe dat u € 80 miljoen beschikbaar stelt via de Rijksbijdrage aan de universiteiten, hogescholen, umc's en de instituten van KNAW en NWO. Deze middelen helpen instellingen om werk te maken van fysieke en digitale maatregelen ter bescherming van kennisontwikkeling en internationale samenwerking.
- De passages verwijzen verder naar twee brieven over kennisveiligheid, die ingepland staan voor verzending begin juni.
- De wijze van verdelen over de sectoren naar rato van het macrobudget voor 2026 is het minst belastend voor instellingen, doet recht aan de eigen verantwoordelijkheid van instellingen en is eenvoudig uit te voeren door OCW. Elke instelling heeft haar eigen uitdagingen en kan zelf beoordelen hoe ze deze middelen het beste besteedt.

Afsluiting

- Voor de uitwerking van deze brief kijkt ernaar uit om samen met de Tweede Kamer aan de slag te gaan.

Planning

- 10 juni schriftelijk overleg Tweede Kamer over de beleidsbrief OCW
- 15 juni ambtelijk voorportaal CSDI (5 juni aanleveren)
- Tot 30 juni eventuele revisies
- 30 juni onderraad RSDI
- Aanleveren MR 3 juli en verzending aan EK en TK

<i>Bedragen * € 1000</i>	2027	2028	2029	2030	2031	Struc.
Infrastructuur: onderzoeksinfrastructuur	31.000	31.000	31.000	31.000	31.000	54.000
Infra via NWO (o.a. digitaal, exploitatie ET-LFC)	27.800	27.500	27.000	27.000	22.300	35.300
SKAO	3.200	3.500	4.000	4.000	8.700	8.700
ET						10.000
Infrastructuur: toegepaste onderzoeksfaciliteiten	6.000	10.000	10.000	0	0	30.000
EZK	6.000	10.000	10.000	0	0	30.000
Infrastructuur: nationale supercomputer en Einstein Telescope R&D-centrum	84.673	57.561	54.029	14.205	0	0
Supercomputer	69.673	47.561	54.029	14.205	0	0
Einstein Telescope LFC	15.000	10.000	0	0	0	0
Praktijkgericht onderzoek: hbo	10.000	20.000	20.000	20.000	20.000	68.000
Via eerste geldstroom	5.000	10.000	10.000	10.000	10.000	46.000
Via NWO-SIA	5.000	10.000	10.000	10.000	10.000	22.000
Praktijkgericht onderzoek: mbo	0	13.000	13.000	13.000	13.000	17.000
Practoraten via eerste geldstroom	0	13.000	13.000	13.000	13.000	17.000
Europese samenwerking: Europese partnerschappen	0	0	15.000	47.000	47.000	47.000
Europese partnerschappen via OCW	0	0	0	13.000	13.000	13.000
Europese partnerschappen via EZK	0	0	15.000	34.000	34.000	34.000
Europese samenwerking: matching Horizon Europe	0	0	0	80.000	80.000	80.000
Matching Horizon Europe	0	0	0	80.000	80.000	80.000
Sectorplannen wo	0	107.000	107.000	131.000	131.380	132.380
Eerste geldstroom universiteiten	0	107.000	107.000	131.000	131.380	132.380
Veiligheid en weerbaarheid	20.000	20.000	20.000	10.000	10.000	0
NWO	1.180	0	0	0	0	0
KNAW	760	0	0	0	0	0
Eerste geldstroom universiteiten	11.300	12.520	12.520	6.260	6.260	0
Eerste geldstroom hogescholen	6.760	7.480	7.480	3.740	3.740	0
Terugdraaien NWO en werkdrumiddelen	70.000	70.000	96.000	96.000	96.000	0
NWO	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	0
Eerste geldstroom universiteiten	60.000	60.000	86.000	86.000	86.000	0